

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΧΗΜ ΤΙΣΤΗΚΕ στην πόλη μας μιὰ φιλολογικὴ ομάδα ἀπὸ νέους μορφωμένους καὶ καλαίσθητους μὲ σκοπὸ νὰ ἐργαστοῦν συμβάλλοντας στὴν πνευματικὴ κίνησι τοῦ τόπου μας μὲ τὴν ἐνθουσιώδη διάθεσή τους καὶ τὴ γεμάτη ζωὴ δράση τους. Ἡ Συντροφιά αὐτὴ θὰ λέγεται «Ἐλεύθερες Τάσεις» ἰδρυτὲς της οἱ Γ. Α. Παπουτσάκης, Γιώργος Ἀγαλλιανός, Φούλης Μουζούρης, Ν. Σκουρμουλάκης, Γ. Μπόλλας.

Σεμνὰ κι' ἀξιόπρεπα μιὰ βραδυνὰ (στὶς 5 Μαΐου) ἡ παρέα αὐτὴ, πού ἤδη ἔχει νὰ παρουσιάσει ἀξιοπρόσεχτα τολόντα, ἀποφάσισε νὰ συστηματοποιήσει τὴν διανοητικὴ συνεννόηση πού ἔκρινε τὰ μέλη της καὶ νὰ ὀργανωθεῖ σὲ μιὰ Συντροφιά πού νὰ δουλέψει ὁμαδικὰ γιὰ τὰ γράμματα.

Ἐπίσημους τίτλους δὲ θάχει οὔτε προέδρους, οὔτε ἀντιπροέδρους. Ἐκπροσωπὸ της θάχει ἕναν ἑφορο. Ὁ πρῶτος της ἑφορος εἶναι ὁ κ. Γ. Α. Παπουτσάκης.

Τὴν Συντροφιά αὐτὴ ἡ «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη», ποῦχει στὸ πρόγραμμά της καὶ τὴν ὑποστήριξη τῶν νέων λογοτεχνῶν, τὴν περιβάλλει μὲ πολλὴ συμπάθεια.

Μᾶς ἀρέσει ἡ σοβαρὴ ἐμφάνισή της κ' ἔχομε ἐμπιστοσύνη στὰ πρόσωπα πού τὴν ἀπαρτίζουν. Μᾶς ἀρέσει κι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο σκέπτεται νὰ δουλέψει. Χωρὶς πομπώδη σχέδια, χωρὶς μεγάλα λόγια. Γιὰ τὴ στιγμὴ τὰ μέλη τῆς συντροφιάς θὰ συγκεντρώνονται γιὰ ν' ἀνταλλάσσουν γνώμες, νὰ συζητοῦν, νὰ μελετοῦν, νὰ κάνουν διαλέξεις. Θὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ σοβαρὴ φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωση τῆς ἑλληνικῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ θὰ ἐνθαρρύνουν τοὺς νέους πού μπαίνουντας στὴν ὁμάδα θὰ βρίσκουν ἕνα φιλολογικὸ περιβάλλον γιὰ νὰ συννενοηθοῦν, γιὰ νὰ ἐργαστοῦν.

Ἡ ἔλλειψη μιᾶς συστηματοποιημένης κι' ὀργανωμένης παρουσίας τῶν νέων ἦταν σημαντικὰ αἰσθητὴ στὴν Ἀλεξανδρινὴ πνευματικὴ κίνηση: οἱ «Ἐλεύθερες Τάσεις» ἐπάξια πληρώνουν τὸ κενὸ αὐτό.

ΤὸΝ περασμένο μῆνα ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Γράμματα» ἀπεύθυνε στοὺς ἐνδεδειγμένους ἀπὸ τὸν φιλολογικὸ, τὸν ἐπιστημονικὸ, τὸν ἐμπορικὸ καὶ τὸν κοινωνικὸ βίو τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου τὸ ἐρώτημα: «Ποῖον εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σας, τὸ σημαντικώτερον γεγονός (εἴτε εἰς τὰ Γράμματα, εἴτε εἰς τὴν Ἐπιστήμην, εἴτε εἰς τὸ Ἐμπόριον καὶ τὴν κοινωνικὴν δράσιν) τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιδεῖξῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτοῦ δράσεως ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἑκατὸν ἔτη (1830 - 1930); » Ὁ κ. Στέφανος Πάργας, πού διευθύνει τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο, ἔχει συνηθίσει τὸν αἰγυπτιώτη ἑλληνισμὸ ἀπὸ πολὺν καιρὸ στὴν ὀφελιμότητι τῆς δράσεως του. Ἡ καινοτρία αὐτὴ πρωτοβουλία του εἶναι σύμφωνη μὲ τὴν ὥραία ἐργασία, μὲ τὴν

ἐκλεκτὴ φήμη τοῦ ἐκδοτικοῦ του οἴκου. Γίνεται, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν ἡ ἐγκύκλιος τῶν «Γραμμάτων», μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τῆς Ἑκατονταετηρίδας καὶ μᾶς φαίνεται πὺς τίποτε δὲν μπορούσε νὰ εἶναι πρὸς διανοητικὸν καὶ γιὰ τὸν αἰγυπτίωτον ἑλληνισμὸν καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα παρὰ τὸ νὰ ὑποδειχθῇ ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους ἡ συμβολὴ τῶν αἰγυπτιωτῶν στὴν ἀνάπτυξιν τῆς νέας Αἰγύπτου.

Ἡ ἀπαντήσεὶς πού θὰ λάβουν τὰ «Γράμματα» θὰ δημοσιευθῶν ἢ σ' ἐφημερίδας· ἢ ἂν εἶναι, τὸ ὁποῖον καὶ εὐχόμεσθε, ἀρκετὲς, σὲ τεῦχος.

Ἡ ἀπαντήσεὶς αὐτὴς συγκεντρωμένης θὰ ἀποτελέσουν ἓνα ἱστορικὸν δοκουμεντόν αὐθεντικὸν γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Αἰγύπτου, καὶ θὰ μπορεῖ νὰ τὸ χρησιμοποιεῖ πρὸς διαφώτισιν καὶ τῶν ξένων γιὰ νὰ δείχνει πόσον, καὶ κατὰ τί, ὀφείλῃσθε τὴν Αἴγυπτον ἢ νεότερον ἐγκατάστασιν τῶν Ἑλλήνων στὴ χώρα αὐτή.

ΣΤΗΝ «Πειθαρχία» τῆς 27 Ἀπριλίου ἐφάνηκε ἓνα βαθυστόχαστον ἀρθρον τοῦ διαπρεπῆ λογοτέχνη Ν. Λαπαθιώτη σχετικὰ μετὰ τὴν ποίησιν τοῦ Καβάφη.

Τὸ ἀρθρον αὐτὸ εἶναι μιὰ οὐσιωδέστατη συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ Καβαφικοῦ ἔργου. Δίνει χαρακτηρισμοὺς πολὺ ἀξιοπρόσεχτους. «Οἱ κριτικοί μας» λέγει ὁ κ. Λαπαθιώτης πρέπει νὰ τὸ πάρουν ἀπόφαση: «Ἡ ἐποχὴ μας εἶνε ἡ ἐποχὴ τοῦ Καβάφη. Τὸ ξέρω πὺς αὐτὴ ἡ φράσις θὰ πέσῃ πάλι, ἀναμεταξὺ τῶν κύκλων ὀρισμένων ἀγαθῶν ἀνθρώπων, σὺν κεραυνός... Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια, κ' ἐκεῖνος πού θὰ θελήσῃ νὰ τὴν ἀρνηθῇ, θὰ δώσῃ, μ' αὐτὴ τὴν ἀρνησὶν του, τὸ μεγαλεῖτερον δεῖγμα ἐλλειψέως κριτικῆς ὁξυδεοκειας πού δόθηκε ποτέ.» Ὁ κ. Λαπαθιώτης λέγει «ὅτι ὁ Καβάφης εἶναι ἀβίαστα συγχρονισμένος... μῆλκε ὁλόιςα στὸ πνεῦμα τοῦ καιροῦ του, βρῆκε τὸν παλμὸν τῆς ἐποχῆς του»· ὅτι εἶναι «ὁ πρὸς γνήσιος ἐκπρόσωπος τῆς τωρινῆς αἰσθαντικότητός μας.» «Μιλώντας περὶ Καβάφη», παρατηρεῖ, «πρέπει νὰ παραμερίσωμε ὅλα τὰ μικροζητήματα, μετὰ τὰ ὁποῖα εἵμαστε κακοσυνηθισμένοι ν' ἀσχολούμεθα: τὸ ζήτημα τῆς ρίμας, τοῦ ρυθμοῦ, τῆς προσωδίας καὶ τοῦ καθιερωμένου μέτρου — ἀκόμα καὶ τὸ γλωσσικὸν τὸ ζήτημα, πού μᾶς ἔφαγε τὰ πρὸς καλά μας χρόνια, μετὰ τὴν ἐπίμονον ἡλιθιότητά του! Στὸ κεφάλαιον Καβάφης, ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀνύπαρκα καὶ ξένα... Αὐτὴ τὴν φορὰ, βρισκόμαστε, ἀπότομα, ἀπέναντι τῆς ἰδίας τῆς οὐσίας τῆς Ποιήσεως». Τὸ ἔργο τοῦ Καβάφη, λέγει ὁ κ. Λαπαθιώτης, ἔχει μετὰ τὸ μέρος τοῦ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους «πού εἶνε καλῆς πίστεως, καὶ πρὸς μᾶς ἔχουν δώσῃ, ὡς τώρα, τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς θεωροῦμε προσηγμένους». «Πρωτοστατοῦν οἱ νέοι μετὰ τὴν παρθένα καὶ ἀνόθευτη διαίσθησιν.... Ἰὼε ἡ ποίησις τῶν νέων ἀποχρώσεων, τῶν συγχρόνων ἀμφιβολιῶν, τῶν συγκερασμένων συγκινήσεων, τῶν ἐγκεφαλικῶν συναρπασμῶν».

ΠΕΡΑΣΕ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ὁ γνωστὸς γλύπτης Κ. Δημητριάδης ὁ ὁποῖος θὰ κάνει τὸ ἀγαλμα τοῦ Μωχάμετ Ἀλῦ, πού θὰ στηθῇ σὲ πλατεῖαν τῆς Καβάλλας, πατρίδα τοῦ μεγάλου ἰδρυτῆ τῆς βασιλικῆς αἰγυπτιακῆς οἰκογένειας. Ἡ πλατεῖα θὰ φέρῃ τ' ὄνομα τοῦ Μωχάμετ Ἀλῆ. Ἡ δαπάνη γιὰ τὸ ἀγαλμα θὰ γίνῃ ἀπὸ τίς Ἑλληνικῆς Κοινοτήτες τῆς Αἰγύπτου.

ΗΡΘΕ τὸν Ἀπρίλιο ὁ γνωστὸς ἐπιστήμονας κ. Ἀ. Δεϊμέζης στὴν Ἀλεξάνδρεια.

Ὁ κ. Δεϊμέζης πρόπερσι ἐξέδωκε ἓνα βιβλίο διαφωτιστικὸ γιὰ τὴ Σουηδία ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ ἀναγνώστης ἀποκτίνει πολὺτιμες πληροφορίες γιὰ τὴν ἱστορία της, τὴν γεωγραφία, τὴ διοίκηση, τὴν ἐκκλησία, τὰ ἔθιμα, τὶς ἐπιστῆμες καὶ τὶς τέχνες.

Ὁ κ. Δεϊμέζης γνωρίζει τὶς σκανδιναυικὲς γλώσσες. Ἦ μινε στὴν Σουηδία περίπου δύο χρόνια.

Στις 8 Μαΐου ἔκανε διάλεξι στὸν Αἰσχύλο μὲ θέμα «Ἡ ἔννοια τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ Σουηδία», πού ἄρρεσε πολὺ.

ΣΤΟ «Magazine Egyptien» (19 Ἀπριλίου) τοῦ Καίρου φάνηκε ἓνα ἄρθρο τοῦ γνωστοῦ Καίρινου λογοτέχνη κ. Σ. Καρακάση γιὰ τὸν Καβάφη. Ὁ κ. Καρακάσης λέγει ὅτι ὁ Καβάφης εἶναι διδάσκαλος στὴ λογοτεχνικὴ πρωτοπορία. Παρουσιάζει τὴν ἱστορικὴν τοιοῦση καὶ τὴν αἰσθησιακὴ. Δίνει πληροφορίες γιὰ τὴ σταδιοδρομία του. Μιλεῖ γιὰ τὸ ὕφος του τὸ ἀπέρητο, τόσο ἀντίθετο στὸ ρητορικὸ ὕφος τοῦ Παλαμά. Ἀπὸ τὰ ποιήματα τῆς σκέψης, ὁ κ. Καρακάσης παραθέτει καὶ ἀναλύει τὴν «Ἰθάκη» (μετάφραση Περγὸ) καὶ τὴν «Πόλι» (μετάφραση Κατράρο).

Ο ΓΝΩΣΤΟΣ λόγιος κ. Μ. Ροδάς πού ἔμινε, τὸν Ἀπρίλιο, μόνο λίγες ὥρες στὴν Ἀλεξάνδρεια — ἦρθε πρῶτ' μὲ τὸν «Βύρωνα» καὶ ἔφυγε τὸ βράδυ μὲ τὸ ἴδιο ἀτμόπλοιο — ἔγραψε μιὰ ἐντύπωσή του φιλολογικὴ στὸ «Ἐλευθερο Βῆμα» τῆς 22 Ἀπριλίου. Μιλεῖ, μετὰ ξὺ ἄλλων, γιὰ τὰ «Γράμματα» τὸ ὥραιο αὐτὸ πνευματικὸ κέντρο. «Τὰ Γράμματα» τοῦ κ. Πάργα εἶναι, λέγει ὁ κ. Ροδάς, τὸ κέντρο συνάντησης τοῦ περισσοτέρου πνευματικοῦ κόσμου τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐνα βιβλιοπωλεῖο πού τὸ ὀνομάζει «ναὸ πνεύματος καὶ τέχνης». «Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ γραφείου του στολίζεται μὲ εἰκόνες διαφόρων Ἀλεξανδρινῶν καὶ Κυπρίων καλλιτεχνῶν, μὲ σκίτσα χαρκτηριστικὰ ἀπὸ τὸν πνευματικὸν κύκλο τῆς Αἰγύπτου». Ἐκεῖ, λέγει ὁ κ. Ροδάς, συνάντησε τὸν Καβάφη, τὸν Κωνσταντινίδη, τὸν Ἀριστό, τὴν Φλωρεῖα Καραβία, τὸν Παπαῦ.